

NEŠĒDI TUMSĀ!

Rīgas reģiona NVO
resursu centrs

Pašvaldību un nevalstisko organizāciju sadarbība kopienai Rīgas reģionā

Rīga, 2009

Pētījums tapis ar Pilsoniskās sabiedrības stiprināšanas
valsts programmas 2008 – 2012.gadam atbalstu
(Valsts dotācijas Līgums Nr. 3.1./73)

Biedrības „Latvijas Pilsoniskā alianse” programmas
„Rīgas reģiona nevalstisko organizāciju resursu centrs” ietvaros

Autoru kolektīvs:

Inta Šimanska
Edgars Grigorjevs
Rasma Pīpiķe

Biedrība „Latvijas Pilsoniskā alianse”

Ģertrūdes iela 19/21 – 3,

Rīga, LV-1011, Latvija

Tālrunis: 67846464

E-pasts: alianse@nvo.lv

www.nvo.lv

© Biedrība „Latvijas Pilsoniskā alianse”, 2009

Saturs

Ievads.....	4
Biedrības un nodibinājumi Rīgas reģionā	6
Nevalstisko organizāciju sadarbība ar pašvaldību	8
Pašvaldības sniegtais atbalsts nevalstiskajām organizācijām	10
Sabiedrības līdzdalība pašvaldības lēmumu pieņemšanas procesā	13
Līdzdalības līmeņi	14
Sabiedrības līdzdalība Ogres, Limbažu un Tukuma novados	14
Līdzdalības labās prakses piemēri Rīgas reģionā.....	17

Ievads

No 2009.gada 1.jūlija līdz gada beigām Rīgas reģiona NVO resursu centrs veica pētījumu par nevalstisko organizāciju līdzdalību pašvaldības lēmumu pieņemšanas procesā un abu pušu sadarbības veidiem Rīgas reģionā – Ogres, Limbažu un Tukuma novados, kā arī sniegtajiem atbalsta veidiem NVO darbībai. Ir būtiski analizēt sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanas procesā, jo sabiedrības iesaiste veicina lēmumu atklātību, to piemērošanu sabiedrības vairākuma interesēm un stiprina sabiedrības kā varas uzticētāja pozīcijas. Tādēļ, aptaujājot biedrību un pašvaldību pārstāvjus, tika identificēts, kurā no lēmumu pieņemšanas cikla posmiem organizētā pilsoniskā sabiedrība aktīvāk ir iesaistīta vai iesaistās un cik liels ir līdzdalības līmenis. Veiktā pētījuma ietvaros jēdziens *lēmumu pieņemšanas process* apzīmē politiska lēmuma pieņemšanas ciklu, kura ietvaros atbilstošais lēmums tiek gatavots kādā no valsts varas institūcijām. Savukārt, *sabiedrības līdzdalība* ir nevalstisko organizāciju un atsevišķu iedzīvotāju iesaiste lēmumu pieņemšanas procesā ar nolūku mainīt esošā lēmuma redakciju, izmantojot dažādus līdzekļus.

Ir nereti gadījumi, kad NVO pārstāvji informē biedrību *Latvijas Pilsoniskā alianse* par gadījumiem, kad pašvaldības attiecībā uz lēmumu pieņemšanu neīsteno labas pārvaldes principus: atklātība un iesaiste. Tādēļ organizācijas un pašvaldību iedzīvotāji ir situācijās, kad pirms domes plenārsēdēm nav pieejami pašvaldību saistošo noteikumu projekti, izteikšanās tiesības domju komitejās un komisijās netiek pieļautas, nav publiski pieejamas arī komiteju dienas kārtības un pašvaldību darbinieki proaktīvi neaicina un neiesaista iedzīvotājus vai biedrības sniegt viedokli par pašvaldības iniciatīvām vai piedalīties komiteju sēdēs. Atšķirīga ir arī NVO pieredze saņemot pašvaldību sniegto atbalstu – ir pašvaldības, kur biedrībām projektu konkursa kārtībā ir pieejams finansējums aktivitātēm vai organizāciju darbībai; piešķirtas bezmaksas telpas regulāro sanāksmju vai atsevišķu pasākumu norisei; kā arī ir gadījumi, ka biedrības netiek atsevišķi atbalstītas.

Lai gūtu vienotu ieskatu par biedrību, nodibinājumu un pašvaldību sadarbību Rīgas reģionā, Rīgas reģiona NVO resursu centrs, kas darbojas *biedrības Latvijas Pilsoniskā alianse* ietvaros veica pētījumu „Pašvaldību un nevalstisko organizāciju sadarbība kopienai Rīgas reģionā”. **Pētījuma mērķis ir atspoguļot nevalstisko organizāciju un pašvaldību sadarbības veidus Rīgas reģionā.** Lai mērķi sasniegtu, pētījuma veikšanas gaitā ir veikti šādi uzdevumi:

1. noteikta NVO līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā;
2. identificēti NVO un pašvaldību sadarbības veidi.

Sabiedrības līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā pašvaldību līmenī, kā viens no darbības virzieniem, ir iekļauts politikas plānošanas dokumentā *Pilsoniskās sabiedrības stiprināšanas politikas pamatnostādnes 2005.-2014.gadam*. Dokumentā noteikts, ka politikas prioritārais virziens ir - **palielināt to cilvēku īpatsvaru Latvijā, kas, formāli un neformāli sadarbojoties savu un sabiedrības mērķu labā, vairo sociālo kapitālu.** Uz pašvaldību līmeni ir attiecināmas šādas aktivitātes: pirmkārt, aktivizēt pašvaldības reālu iespēju radīšanā iedzīvotāju sabiedriskajām aktivitātēm; otrkārt, veicināt labdarību, tai skaitā, brīvprātīgo darbu, indivīdu ziedošanu, uzņēmēju filantropiju un nodibinājumu veidošanos; treškārt, aktivizēt pašvaldību, nevalstisko organizāciju un plašsaziņas līdzekļu darbību, lai popularizētu veiksmīgu pilsonisko sabiedrību un līdzdalību ar to saistītajos procesos, minot reālus piemērus.

Pētījuma ietvaros tika intervēti nevalstisko organizāciju apvienības, nozaru biedrības un nodibinājumi, kā arī pašvaldību pārstāvji. eLPA īpaši vēlas izteikt pateicību par sniegto ieguldījumu pētījuma tapšanā:

PPP (privātā publiskā partnerība) Vietējā

Rīcības Grupa biedrība Zied zeme

Ķeipenes Kinokomunikācijas centrs

Ogres Attīstības biedrība

Biedrība Staburaga bērni

Biedrība Suntalniece

Biedrība Ars Tolerante

Ogre

Biedrība Limbažu lauvas

Radošo darbinieku biedrība Wingapūra

Lauku Iniciatīvas atbalsta biedrība Braslas sākums

Biedrība Mēs-nākotnei

Limbažu lauku sieviešu apvienība Lemisele

Izglītības biedrība Imanta

Biedrība Zinībsaite

Lādes inovāciju un attīstības fonds

Biedrība Augstrozes rūķi

Biedrība (TDA) Tautas Deju Ansamblis

Katvari

Limbaži

Tukuma Nevalstisko organizāciju apvienība

Sieviešu invalīdu biedrība Tukuma Aspazijas

Pētījuma tapšanā ieguldījumu sniedza arī nodibinājums Rīgas Skolēnu domes atbalsta fonds.

Tukums

Tukums	108	Ķegums	30
Sigulda	94	Ropaži	29
Limbaži	93	Saulkrasti	29
Salaspils	92	Engure	27
Mārupe	81	Carnikava	26
Ķekava	78	Aloja	25
Babīte	56	Baldone	21
Olaine	54	Inčukalns	19
Kandava	52	Krimulda	15
Garkalne	49	Jaunpils	14
Salacgrīva	41	Mālpils	12
Ādaži	40	Sēja	12

1.Tabula. Organizāciju skaits Rīgas reģionā

Ogres novads

Kopš 2009.gada 1.jūlija Ogres novads apvieno desmit teritoriālās vienības – Ogres pilsēta un deviņi pagasti: Krape, Ķeipene, Laubere, Madliena, Mazozoli, Meņģele, Ogresgals, Suntaži un Taurupe. Saskaņā ar Lursoft datiem, 2009.gada novembra sākumā Ogres novadā darbojās **160 biedrības un nodibinājumi**. Ogres novadā kopējais iedzīvotāju skaits ir 39 1196².

Limbažu novads

Limbažu novadā ir 19 728 iedzīvotāji, novads apvieno Limbažu pilsētu un septiņus pagastus – Katvari, Limbažu pagasts, Pāle, Skulte, Umurga, Vitridži un Viļķene. Limbažu novadā 2009.gada novembrī darbojās **93 biedrības un nodibinājumi**.³ Limbažu novada pašvaldība ir identificējusi 32 biedrības un nodibinājumus, kas aktīvi darbojas jaunās pašvaldības teritorijā.⁴

Tukuma novads

Tukuma novads apvieno desmit līdzšinējos pagastus: Degole, Džūkste, Irlava, Jaunsāti, Lestene, Pūre, Sēme, Slampe, Tume un Zentene un Tukuma pilsēta. Iedzīvotāju skaits Tukuma novadā 33 608, savukārt aktīvo **biedrību un nodibinājumu skaits ir 108**, Lursoft dati par 2009.gada novembri.

² Ogres novada pašvaldība. *Statistika*. www.ogresnovads.lv, sadaļa *Par Ogres novadu*. Resurss apsk. 01.12.2009.

³ SIA Lursoft. *Sabiedrisko organizāciju, biedrību un nodibinājumu sadalījums pa Latvijas novadiem/pilsētām*. www.lursoft.lv. Resurss apsk. 01.12.2009.

⁴ Limbažu novada dome. *Limbažu novada sabiedriskās organizācijas*. www.limbazi.lv, sadaļa *NVO*. Resurss apsk. 01.12.2009.

Nevalstisko organizāciju sadarbība ar pašvaldību

Pašvaldība ir tuvākā valsts izpildvaras institūcija iedzīvotājiem, kas izvērš aktivitātes cilvēku labklājības veicināšanai. Taču arī pašvaldība un tās iestādes ne vienmēr var laikus uzzināt, kādas ir noteiktās iedzīvotāju grupas vajadzības. Iedzīvotāju grupu vajadzības zina, akumulē un pārnes nevalstiskās organizācijas. Nevalstiskās organizācijas darbojas, lai pilnveidotu savu biedru vai plašākas kopienas labklājību un lai par grupas vajadzībām informētu noteiktas institūcijas. Piemēram, viena no pašvaldības funkcijām ir pamata un vidējās izglītības procesa nodrošināšana. Bērnu ar kustības traucējumiem interešu vārdā apvienojušies vecāki objektīvu iemeslu dēļ var panākt, ka jaunieši uzsāk vai turpina mācīties vispārējā izglītības iestādē nevis speciālajā, tādējādi izvairoties stigmatizēt jaunieša turpmāko dzīvi sabiedrībā.

Arī jaunatnes jomā pašvaldībām ir iespēja atbalstīt jaunos iedzīvotājus. Pašvaldībā, darbojoties skolēnu domēm, debašu centriem, dažādiem pulciņiem, skolniekiem ir dota iespēja papildināt skolā gūtās zināšanas un pilnveidot sevi, radot zināšanām pievienoto vērtību, lai vēlāk kļūtu par iedzīvotāju, kura aktivitātēm ir liela ietekme uz kopienas attīstību. Pašvaldības sniegtais atbalsts – telpas pasākumu norisei, komunālo maksājumu segšana pasākuma laikā, apbalvojumi, transporta izdevumu segšana u.c. veida izdevumi – iedrošina un pauž atbalstu biedrību izvērstajām aktivitātēm.

Pašvaldības ieguvums no cilvēku biedrošanās ir negatīva klimata mazināšana konkrētajā kopienā. Tukuma pašvaldības pārstāvji atzīst, ka iedzīvotāju grupu pārstāvjiem tiekoties biedrībā, tiek pozitīvi mainīts iepriekš esošais negatīvais noskaņojums kopienā. Tādējādi pašvaldības izdevumi viena cilvēka sociālajai integrācijai ir mazāki, jo iedzīvotāji (biežāk tādas sociāli mazaizsargātās grupas kā cilvēki ar kustību traucējumiem, daudz bērnu ģimenes un ilgstošie bezdarbnieki, arī pirmspensijas bezdarbnieki) apvienojas organizācijās, lai attīstītu individuālos resursus. Tukuma novada pašvaldības pārstāvji kā ieguvumu no biedrību darbības kopienā norāda:

„...nevalstiskās organizācijas ir pašvaldības labā roka. Pašvaldībai nepiemīt tik daudz resursu, tostarp cilvēkresursu, kas spētu nosegt visas pašvaldībā dzīvojošo cilvēku dažādās vajadzības. Līdz ar to nevalstiskās organizācijas, kas apmierina grupas vajadzības sadarbībā ar pašvaldību, rada ieguvumu visām iesaistītajām pusēm. Turklāt, no pašvaldības tiek prasīti mazāk resursu kādu vajadzību apmierināšanai, jo biedrības piesaista papildus finansējumu.”

Pašvaldību un nevalstisko organizāciju aktivitāšu sinerģija sekmē resursu racionālāku izmantošanu izaicinājumu risināšanai. Nevalstiskās organizācijas un pašvaldības, izvēršot kopīgi vai atbalstot otras puses aktivitātes, var novērst tādus izaicinājumus kā – nabadzība, pusaudzū grūtniecība, huligānisms, sliktas sekmes mācībās, alkoholisms, vardarbība ģimenē, cilvēku kopējā zemā drošumspēja, iespējams pat nāve (pēc Ministru Kabineta esošiem aprēķiniem, viena cilvēka nāve valstij izmaksā ap 250 000 latu). Kopienas mēroga izaicinājumus, respektējot iedzīvotāju grupas tiesības un pienākumus, var risināt četru pušu sadarbības ceļā (skat. 1.attēls. Sektoru sinerģija.).

1.attēls. Sektoru sinerģija.

Sektoru sinerģijā iesaistīto pušu kompetences:

- pašvaldība – tiesiskā regulējuma noteicējs un ieviesējs;
- nevalstiskās organizācijas – tiesiskā regulējuma uzraugs un aktivitāšu papildinātājs;
- biznesa sektors – līdzfinansējuma sniedzējs aktivitāšu izpildei, uzņemoties sociālo atbildību, piemēram, par vides nepiesārņošanu;
- mediji – izaicinājumu, to seku, arī iespējamo risinājumu atspoguļotājs plašākā sabiedrībā.

Pašvaldības sniegtais atbalsts nevalstiskajām organizācijām

Nevalstiskās organizācijas savu resursu ietvaros veic aktivitātes, kurām ir ietekme uz noteiktas iedzīvotāju grupas labklājību visplašākajā izpratnē. Biedrību aktivitātēm piemīt grūti izmērāma pozitīvā ietekme uz iedzīvotāju resursu (zināšanas un prasmes) pieaugumu, taču tās efekts ir manāms un noteiktai kopienai svarīgs. Pašvaldības gūst no biedrību izvērstajām aktivitātēm daudzveidīgā ziņā:

- iedzīvotāji papildina zināšanas un apgūst prasmes, ko izmantot profesionālajā jomā, tādējādi radot tām pielietojumu un radot vērtību, kas paliek pašvaldībā – biedrību organizētas neformālās izglītības aktivitātes;
- iedzīvotāju sociālais kapitāls un drošumspēja ir attīstīta, jo biedrības piedāvā iedzīvotājiem iespējas atrast piemērotas brīvā laika pavadīšanas aktivitātes, kas ļauj indivīdiem apzināt pieejamos resursus un iegūt zināšanas un prasmes. Tādējādi pašvaldība var samazināt izdevumus negatīvo sociālo izpausmju (huligānisms, žūpība, zagšana u.c.*) likvidēšanai un tos pārvirzīt citām aktivitātēm;
- jaunieši pavada laiku lietderīgi, attīstot savas prasmes;
- vide ir sakopta (biedrību organizētas rudens un pavasara talkas, sabiedrības izglītošana par videi draudzīgu dzīvesveidu).

Gadu gaitā biedrības *Latvijas Pilsoniskā alianse* apkopotā informācija liecina, ka Latvijā ir izplatīti šādi pašvaldību sniegtie atbalsta veidi nevalstisko organizāciju darbībai:

1. bezmaksas pašvaldību telpu nodrošinājums pasākumiem;
2. bezmaksas pašvaldību telpu piešķiršana organizācijas pastāvīgai darbībai (piemēram, biedrībām, kas darbojas veselības un sociālajā jomā);
3. publiski projektu konkursi, kur NVO var gūt atbalstu aktivitāšu īstenošanai;
4. dotācijas noteiktām organizācijām bez publiska konkursa;
5. pašvaldības mantas dāvināšana;
6. nekustamā īpašuma nodokļa atlaides piemērošanu biedrību telpām;
7. NVO konsultācijas ar pašvaldību darbiniekiem grāmatvedības un juridiskajos jautājumos⁵;
8. pašvaldības mājas lapas vietnē ir ievietota informācija par biedrību un nodibinājumu darbību pilsētas vai novada teritorijā.

Lai noskaidrotu NVO un pašvaldību sadarbības ietvaru un atbalsta mehānismus trijās Rīgas reģiona pašvaldībās – Ogres, Limbažu un Tukuma novadā, biedrība *Latvijas Pilsoniskā alianse* 2009.gada rudenī veica pētījumu. Informācija tika iegūta, rīkojot fokusa grupas intervijas, kurās piedalījās dažādu jomu NVO pārstāvji ar vairāku gadu darbības pieredzi, pašvaldību darbinieki un deputāti. Turpmākajās apakšnodaļās izklāstīti pētījuma atklājumi.

Pašvaldības bezmaksas telpu nodrošinājums

* Sociālās antropoloģijas pētījumi pierāda, ka iedzīvotāji mazāk izpauž deviantas aktivitātes (zagšana, laupīšana, slepkavību veikšana, huligānisms, žūpība u.c.), ja viņu personīgā drošumspēja un sociālais kapitāls ir attīstīti. Savukārt, drošumspējas un sociālā kapitāla veicinošs faktors ir biedrošanās. Pastāv pozitīva korelācija starp cilvēkiem, kas biedrojas, individuālā sociālā kapitāla attīstības pakāpi un zemu deviantu izpausmju veikšanu.

⁵ Karlsberga, A. *Tiesiskais regulējums pašvaldību iespējām atbalstīt nevalstiskās organizācijas*. 2008. Rīga, *Latvijas Pilsoniskā alianse*. 13.-16.lpp.

Pašvaldības piešķir telpas pilnīgā (pašvaldība sedz visus izdevumus) vai daļējā (organizācijām jāapmaksā komunālie un cita veida izdevumi) bezmaksas lietošanā pārsvarā sociālajā jomā strādājošajām organizācijām – represēto biedrībām, biedrībām, kas apvieno cilvēkus ar kustības un redzes traucējumiem u.c. Pašvaldības piešķir telpas arī vienreizējiem pasākumiem – domes sēžu zāles un citas telpas pašvaldības ēkās (piemēram, biedrība *Mēs nākotnei* Limbažos rīko izstādi pašvaldības telpās), kultūras namu zāles, skolu telpas. Īpaši jāizceļ labās pieredzes gadījums Tukuma novadā, kur pašvaldība ir piešķirusi divstāvu ēku (platība 570m²) bezmaksas apsaimniekošanai nevalstisko organizāciju apvienībai.

Tukuma nevalstisko organizāciju apvienība ir divstāvu ēkas telpu īrnieki. Tukuma NVO apvienības vadītāja G.Kalviņa norāda: „NVO ar darbu pilsētā ir pierādījušas savu lietderību, kā rezultātā novada dome ir nodevusi lietošanā ēku un tā veic maksājumus par komunālajiem izdevumiem. Kopā 16 organizācijām ir vieta NVO apvienības mājā. Katrai organizācijai tajā ir atsevišķs kabinets. NVO māja ir liels ieguvums, jo biedrības labāk savstarpēji komunicē. Lielajā mājā sadarbība būs ciešāka, informācijas apmaiņa vēl operatīvāka. Pašvaldības pārstāvji pozitīvi vērtē, ka NVO atrodas vienuviet vienā ēkā, kas stiprina savstarpējo organizāciju sadarbību. Apsaimniekošanas un uzturēšanas izdevumus sedz Tukuma novada pašvaldība.”

Finansējuma piešķiršana NVO aktivitātēm

Pētījuma ietvaros aplūkotajās novadu pašvaldībās (Ogre, Limbaži un Tukums) NVO aktivitātēm tiek piešķirts finansējums no novada budžeta. Tas tiek darīts divējādi: izsludinot projektu konkursus un piešķirot finansējumu pašvaldības budžeta ietvaros ārpus kārtas. Tukuma novada pašvaldība 2009. gada budžetā samazināja izdevumus kultūras jomā pašvaldības uzdevumu veikšanai, informatīvo materiālu izplatīšanā un „...visādās citādās pozīcijās vairākus tūkstošus latu”, jo mēģinājām neaizskart NVO projektu budžeta finansējumu. Tukuma novada pašvaldības pārstāvji uzsver, ka krīzes laikā nedrīkst samazināties finansējuma piešķiršana NVO aktivitātēm, jo tās veic sabiedrībai vajadzīgu darbu. Šobrīd ir trīs NVO darbības atbalsta programmās Tukuma pašvaldībā – nevalstisko organizāciju darbībai, sporta klubu darbībai un sporta pasākumu norisei, kā arī kultūras pasākumu darbībai. Par finansējuma piešķiršanu lemj ar pašvaldības vadītāja izdotu rīkojumu izveidota darba grupa, kurā līdzdarbojas nevalstiskās organizācijas un politiskās partijas.

2010.gadā Limbažu novada dome saglabās rajona pašvaldības aizsākto tradīciju rīkot **NVO mazo projektu konkursu** „Pilnveidojot sevi, dot citiem!”, kam līdzekļi tiks piešķirti no domes budžeta. Iepriekš konkursam tika piesaistīti līdzekļi no Hipotēku bankas. Vienam projektam vidēji tika piešķirti Ls 700. Novada budžeta līdzekļi tiks piešķirti arī līdzfinansējuma veidā NVO projektos. Limbažu novada dome plāno iesaistīt biedrības kopējos projektos kā partneri.

Ogres novada pašvaldība arī finansiāli atbalsta biedrību un nodibinājumu aktivitātes. Perspektīvās attīstības nodaļa Ogres novada pašvaldībā ir institūcija, kas izsludina NVO konkursu. Vienlaikus, kā atzīst domes pārstāvji, organizācijas var iesniegt pieteikumu ārpus kārtas noteiktu izdevumu segšanai. Tādos gadījumos finansējums tiek piešķirts dotācijas veidā noteiktām organizācijām (biežāk tās ir cilvēku ar kustību un redzes traucējumiem organizācijas). Parasti pieteikumi ir telpu nomas, komunālo maksājumu segšanai un aicinājums piešķirt līdzfinansējumu projektu ietvaros.

Limbažu lauku sieviešu apvienība „Lemisele” no pašvaldības ir saņēmusi bezmaksas transporta līdzekļa nodrošinājumu, lai biedriem un interesentiem būtu iespējams nokļūt uz biedrības organizētu pasākumu.

Konsultāciju sniegšana

Pētījuma ietvaros apskatīto pašvaldību speciālisti sniedz konsultācijas NVO pārstāvjiem. Vairums konsultācijas tiek sniegtas projektu rakstīšanā, finansējuma piesaistē, sadarbības partneru identificēšanā un piesaistē Latvijā un ārzemēs (īpaši sadraudzības pilsētās).

Informācijas izplatīšana

Pašvaldības praktizē NVO aktualitāšu izplatīšanu mediju sadarbības partneriem, tālāku informācijas nodošanu, izmantojot e-pasta listes, arī ievietojot informāciju domes mājas lapā. Limbažu pašvaldība ir izveidojusi NVO datu bāzi, ko izmanto, lai biedrībām ar e-pasta palīdzību, sūtītu dažādas aktualitātes. Ogres, Limbažu un Tukuma novadu pašvaldību mājas lapās ir izveidotas atsevišķas sadaļas par biedrībām un nodibinājumiem:

- Ogre: www.ogresnovads.lv. Lapas galvenajā izvēlnē ir sadaļa *Citas organizācijas*, kur viena no apakšsadaļām ir *Nevalstiskās organizācijas un biedrības*.^{*} Sadaļā ir norādītas novadā esošās lielākās organizācijas un to kontakti.
- Limbaži: www.limbazi.lv. Sadaļa *NVO* ir atrodama lapas galvenajā izvēlnē un tajā iekļauta informācija par 32 organizācijām, kur minēti to nosaukumi, kontaktpersonas un kontakti. Sadaļā ir iekļauta aktuālā ziņa no pašvaldības par tās organizētajām aktivitātēm biedrībām un nodibinājumiem.
- Tukums: www.tukums.lv. Sadaļa *NVO* ir atrodama lapas galvenajā izvēlnē un tajā ir iekļauta informācija par Tukuma novadā esošajām nevalstiskajām organizācijām. Sadaļā ir minēti organizāciju nosaukumi un to kontakti. Ir ievietots arī nacionālais plānošanas dokuments – *Pilsoniskās sabiedrības stiprināšanas pamatnostādnes*.

---

^{*} eLPA vērs uzmanību, ka saskaņā ar likumdošanu nevalstiskajā sektorā ir divu veidu organizāciju formas – biedrības un nodibinājumi. Nav citas juridiskās formas.

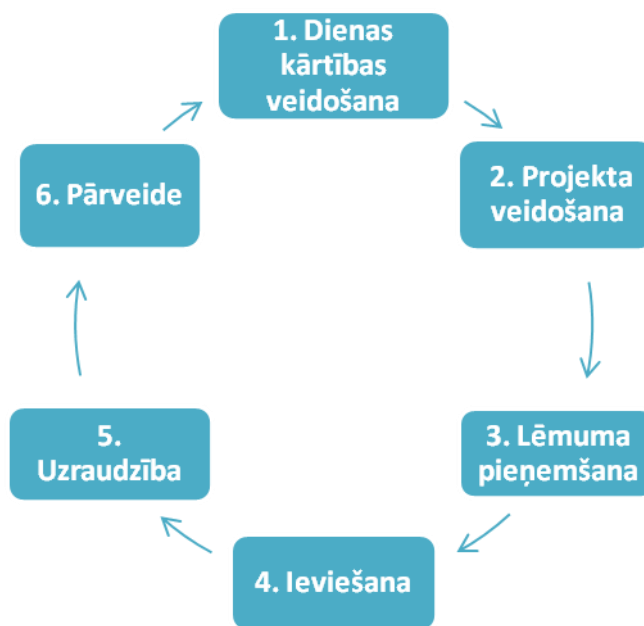
Sabiedrības līdzdalība pašvaldības lēmumu pieņemšanas procesā

Sabiedrības iesaiste lēmumu pieņemšanas procesā pašvaldības līmenī veicina lēmumu atklātību, to piemērošanu sabiedrības vairākuma interesēm un stiprina sabiedrības kā varas uzticētāja pozīcijas. Sabiedrības līdzdalība nozīmē – ikvienas personas (fiziskas un juridiskas) tiesības iesaistīties lēmumu pieņemšanas procesā izmantojot dažādus legālus instrumentus: **saziņa ar amatpersonām, viedokļa paušana mutiski un rakstveidā par jebkādu valsts pārvaldes rīcību ar nolūku informēt vai aizstāvēt noteiktas sabiedrības grupas vajadzības.** Savukārt lēmumu pieņemšanas process iekļauj darbības, kas noris līdz brīdim, kad tiek pieņemts konkrēts lēmums par rīcību un pārskatīta tā atbilstība esošajai situācijai.

Pašvaldības līmenī priekšlikumus par saistošajiem noteikumiem, pašvaldības iniciatīvām izstrādā pašvaldības darbinieki un par to ieviešanu ir atbildīgi pašvaldības institūciju vadītāji. Iniciatīvas ir īstenojamas pēc tam, kad pašvaldības deputāti tās ir apstiprinājušas komisiju un/vai komiteju sēdē, domes sēdē. Tādējādi lēmumā par kādas aktivitātes īstenošanu vai apstādīšanu gala vārds pieder deputātiem, kas pārstāv kādu no politiskajām partijām. Saskaņā ar likumu⁶, novadu un pašvaldību domēs ievēlamo deputātu skaits ir sākot ar 13.

Lēmumu pieņemšanas cikls

Lēmumu pieņemšana norisinās valsts pārvaldes (ministrijas, pašvaldības un citas iestādes) ietvaros. Gala lēmumu pieņem valsts amatpersona, kas pašvaldības gadījumā ir deputāti. Lēmuma pieņemšanu var iedalīt sešos posmos (skat. 2.attēls. Lēmumu pieņemšanas cikls): dienas kārtības veidošana, projekta (normatīvā vai politikas plānošanas dokumenta) veidošana, lēmuma pieņemšana (pašvaldības deputātu balsojums plenārsēdē), lēmumu ieviešana, monitorings un pārveide. Katram posmam piemīt raksturīgas aktivitātes, tomēr visus vieno nepieciešamība pēc saziņas, pirmkārt, iestāžu starpā, otrkārt, iestādes un sabiedrības grupas starpā.

2.attēls. Lēmumu pieņemšanas cikls

Saskaņā ar Eiropas Padomes dokumentu „Kodekss sabiedrības līdzdalībai lēmumu pieņemšanā”, katrai no pusēm – pilsoniskā sabiedrība un valsts pārvalde jeb šajā gadījumā – biedrības un nodibinājumi un pašvaldības, ir sava loma: NVO lobē sabiedrības interesēm atbilstošu lēmumu pieņemšanu (piemēram, publisku piekļuvi kāpām vai arī pašvaldības īpašuma publisku izsoli) un pašvaldība izstrādā saistošos noteikumus, kas nodrošina ienākumu piesaisti pašvaldības funkciju īstenošanai. Pašvaldības uzdevums ir savlaicīgi informēt sabiedrību par plānotajiem lēmumiem un aktivitātēm, savukārt nevalstiskās

⁶ Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likums. 2.pants. 02.10.2008. likuma redakcija

organizācijas var rosināt jautājuma pacelšanu pašvaldības dienas kārtībā, sniegt papildinošu vai alternatīvu risinājumu kādas problēmas risināšanai, dot priekšlikumus un iebildumus par pašvaldības saistošo aktu projektiem, sadarboties lēmuma ieviešanā un pārraudzīt lēmuma ieviešanu.

Līdzdalības līmeņi

Eiropas Padome ir identificējusi četrus līdzdalības līmeņus lēmumu pieņemšanas procesā, kas ir universāli pielietojami jebkurā izpildvaras vai likumdevējvaras pārvaldes līmenī: informācija, konsultācijas, dialogs un partnerība (skat.3.attēls. Līdzdalības līmeņi.). Katram līmenim ir piešķirta vērtība lēmumu pieņemšanas procesā. Tiek uzskatīts, ka zems līdzdalības līmenis ir „Informācija”, bet augsts – „Partnerība”.

3.attēls. Līdzdalības līmeņi.

Informācija – zems līdzdalības līmenis, ko raksturo vienvirziena informācijas plūsma no sabiedrības uz valsts pārvaldes iestādi. Nav atbildes reakcijas. Valsts pārvaldei ir jānodrošina aktuālas informācijas sniegšana visām iesaistītajām pusēm. Organizācijām jāinformē grupas par līdzdalības iespējām valsts pārvaldē.

Konsultācijas – vidējs līdzdalības līmenis, ko raksturo valsts pārvaldes iniciatīva, kur NVO tiek dota iespēja sniegt viedokļus, rekomendācijas. Informācijas plūsma ir divvirzienu, bet raksturīgi, ka valsts pārvalde izvēlas tēmas, par kurām diskutēt ar iesaistītajām pusēm. Valsts pārvaldes loma ir aicināt piedalīties diskusijā visas iesaistītās puses. Organizācijām jāsniedz viedoklis, pieredze, ekspertīze par politikas dokumentu, tiesību aktu.

Dialogs – vidējs/augsts līdzdalības līmenis. Tiek organizētas publiskas noklausīšanās pašvaldību/parlamenta/valdības komitejās un komisijās, diskusiju temats ir plašs. Valsts pārvaldes uzdevums ir nodrošināt vietu un laiku diskusijai, bet NVO loma – ieteikt vai vadīt diskusijas, seminārus, konferences. Abām pusēm jāuzņemas atbildība par priekšlikumu apkopošanu, iekļaušanu.

Partnerība – ļoti augsts līdzdalības līmenis, raksturīga dalīta atbildība un pienākumi starp valsts pārvaldi un organizētajām sabiedrības grupām visos lēmumu pieņemšanas posmos. Partnerība nozīmē tādas aktivitātes kā valsts pārvaldes uzdevumu deleģēšanu NVO, līdzdalības forumi, kopīgu lēmumu pieņemšanas institūciju veidošana. Abas puses uzņemas atbildību un pienākumus politikas sekmīgai īstenošanai.

Sabiedrības līdzdalība Ogres, Limbažu un Tukuma novados

Līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā ir efektīvs veids, kā sabiedrības grupas var nodrošināt interešu aizstāvību. Minētās tēzes atbilstība situācijai Rīgas reģionā tika pārbaudīta Ogres, Limbažu un Tukuma novados, kur tika intervēti pārstāvji no dažādu nozaru biedrībām un pašvaldībām (gan deputāti, gan darbinieki). Galvenie secinājumi par iedzīvotāju līdzdalību lēmumu pieņemšanā minētajās pašvaldībās:

- NVO ir personīga saziņa (visbiežāk sazvānīšanās) ar deputātiem, pašvaldību darbiniekiem;
- NVO reti piedalās pašvaldības komiteju, komisiju sēdēs un domes ikmēneša plenārsēdēs;
- NVO reti sniedz rakstveida iesniegumus, atzinumus, kuru nolūks ir papildināt vai iebilst pret tiesību akta vai politikas iniciatīvas projektu.

Kā svarīgākais nosacījums līdzdalībai ir minēta pieeja informācijai. Organizācijām ir jābūt savlaicīgi informētām par plānotajiem dienas kārtības jautājumiem domes sēdēs un jābūt pieejai dienas kārtības jautājumu saistošajiem dokumentiem

Pētījuma ietvaros aplūkotajās pašvaldībās, nevalstiskās organizācijas uzsvēra, ka pašvaldībām ir īpaša uzmanība jāpievērš perifēro biedrību un nodibināju iesaistei pašvaldības sabiedriskajās norisēs. Biedrību un nodibinājumu pārstāvji puda bažas par jaunpienākušo (pēc teritoriāli administratīvās reformas) organizāciju lēno iesaisti pašvaldības aktivitātēs. Otrkārt, perifērijā esošajām organizācijām nereti nav skaidrs, pie kuras personas pašvaldībā vērsties sadarbības jautājumu gadījumos, jo ir izzudis līdzšinējais sadarbības ietvars.

Nevalstiskajām organizācijām ir personīga saziņa ar amatpersonām

Pārliecinoši bieži aplūkotajās pašvaldībās izskanēja viedoklis, ka iedzīvotājiem ir viegli sazināties ar pašvaldības darbiniekiem un deputātiem, lai pārrunātu nepieciešamību sadarboties kādas aktivitātes veikšanā un pārstāvētās grupas vajadzības. Biedrību pārstāvji norādīja, ka bieži tiek praktizēta abu pušu tikšanās, savukārt reti – saziņa ar e-pastiem vai vēstulēm. Biedrības apzinās, ka svarīgi ir iepazīstināt pašvaldības amatpersonas ar organizācijas mērķiem un darbības virzieniem, lai sekmētu uzticēšanos no domes puses un veicinātu sadarbību kopēju aktivitāšu veikšanā. Tas tiek veikts tiekoties ar pašvaldības vadītāju, kā arī piedaloties domes sēdēs.

Dalība domes sēdēs

Biedrības reti izmanto iespēju deputātiem atspoguļot pilsētā eksistējošu problēmu domes sēžu laikā. Prevalējošs ir viedoklis, ka iedzīvotāji nav gaidīti „iejaukties” domes darbā:

„Pirmkārt, esam tur lieki. Ja būs jautājums jāskata, kur nav vienprātība un mēs tur iejauksimies, tad viņiem [deputātiem] tas nebūs pats patīkamākais. Tomēr pēdējā laikā ir vērojamas pozitīvas izmaiņas un mēs jūtamies vairāk vēlamī. Nomainījās vadība un līdz ar to ir pozitīvāka sadarbība – ieguvām telpas, atbalstu NVO aktivitātēm.”

Tendence ir vērtējama negatīvi. Pašvaldībai jābūt atvērta un vērstai uz sadarbību ar iedzīvotājiem. Pašvaldība kā institūcija nav privilēģētā stāvoklī būt

Intervijās par līdzdalību tika apskatīti iesaistes instrumentu izmantošana:
*saziņa un tās biežums ar pašvaldības darbiniekiem, deputātiem;
*dalība domes komiteju, komisiju un plenārsēdēs;
*viedokļa sniegšana (aptauja, atzinums u.c.).

slēgta tipa iestāde, kas neatbild uz iedzīvotāju objektīvām un argumentētām vajadzībām.

Vienlaikus organizācijas un pašvaldības atzīst, ka biedrībām trūkst motivācijas iesaistīties lēmumu pieņemšanas procesā. Motivācijas trūkums var būt iemesls retai līdzdalībai domes sēdēs. Cēlonis motivācijas trūkumam līdzdarboties lēmumu pieņemšanas procesā ir divējāds:

- biedrības neizvērs aktivitātes interešu aizstāvībā. Organizācijas rīko pasākumus biedru vajadzību apmierināšanai, piemēram, semināri, apmācības, kas izglīto iedzīvotājus par noteiktiem jautājumiem. Klasiskā gadījumā biedrības, kas darbojas ar biedru interešu aizstāvību, iesaistās lēmumu pieņemšanas procesā, jo tas ir veids, kā nodrošināt inovācijas un/vai izmaiņas noteiktas grupas labklājības sasniegšanā;
- biedrībām trūkst informācija. Pirmkārt, biedrības nesaredz savu leģitimitāti līdzdalībai lēmumu pieņemšanas procesā. Iedzīvotāji ir jāiedrošina līdzdarboties. Apskatītajās pašvaldībās – Ogre, Limbaži un Tukums – domes pārstāvji uzsvēra iedzīvotāju tiesības un iespējas iesaistīties komisiju, komiteju un plenārsēžu sēdēs, jo tās ir atvērtas. Otrkārt, organizācijas nepārzina līdzdalības veidus un instrumentus, ko tās var izmantot savu mērķu sasniegšanai, iesaistoties lēmumu pieņemšanas procesā.

Minētais ir saistīts ar:

1. pašvaldībā nav NVO kontaktpersona, kas regulāri un izsmeļoši informētu biedrības par aktualitātēm lēmumu pieņemšanas procesa kādā no posmiem;
2. biedrībām nav pieeja informācijai par komiteju un domes sēžu dienas kārtību un ar to saistītajiem dokumentiem. Ogres novada mēra vietniece norādīja, ka noteiktas organizācijas ir interesējušās par pieeju domes lēmumu dokumentiem un pašvaldība to vērtē atzinīgi:

„Esam pat gatavi viņiem nosūtīt lēmumu projektus. Bet konkrēta sadarbības forma mums nav vēl izvērtusies. Mēs esam gatavi atbalstīt, ka biedrības nāk ar saviem priekšlikumiem un izsaka vēlmi piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā un sameklēt to sadarbības formu, kas būtu pieņemamākā abām pusēm”.

Pašvaldības uzsver, ka tām ir nepieciešams just pieprasījumu pēc noteikta veida informācijas. Tiesa, šāda pieeja ir piesardzīgi vērtējama, jo pašvaldībai ir jābūt atvērtai un nespecifiska informācija jāpublicē neatkarīgi no tā, vai pēc tās ir pieprasījums. Plānoto sanāksmju dienas kārtības un tām pievienotie dokumenti ir publiska informācija. Analoga prakse tiek izmantota Rīgas domē, Ministru kabinetā un Saeimā.

Biedrību pārstāvji uzsver divus iemeslus dalībai domes sēdēs. Pirmkārt, biedrības izmanto domes sēdes kā forumus, lai popularizētu savu darbību un aicinātu pašvaldību sadarboties noteiktu pasākumu īstenošanā. Otrkārt, biedrību pārstāvji piedalās komisiju, komiteju un domes plenārsēdēs, lai stiprinātu organizācijas pozīciju saistošo noteikumu projektā vai papildinātu pašvaldības darbības iniciatīvas.

Partnerība starp pašvaldību un NVO lēmumu pieņemšanas procesā

Tukuma novada pašvaldībā darbojas divas padomes – Kultūras padome un Sporta padome, kurās lēmumi par projektiem tiek pieņemti partnerībā ar biedrību un nodibinājumu pārstāvjiem, jo ir piešķirtas balsstiesības. Padomes ietvaros tiek skatīti sākotnējie projektu un attīstības priekšlikumi un izstrādāti ieteikumi. Ieteikumi tiek virzīti diskusijām kādai no domes komitejām un tad uz domes plenārsēdi.

Līdzdalības labās prakses piemēri Rīgas reģionā

Līdzdalības iespējas lēmumu pieņemšanas procesā

Limbažu novada dome vienu līdz divas dienas pirms domes sēdes ievieto savā **interneta mājas lapā dienas kārtību**, kas tiek izsūtīta arī uzņēmēju konsultatīvajai padomei. Padome ir veidota ar novada domes lēmumu un tā sniedz ieteikumus pašvaldībai dažādu jautājumu risināšanā (pēc budžeta un finanšu komitejas sēdes tā izskata lēmumu projektus pirms tie tiek virzīti uz domes sēdi). Limbažu pašvaldība partnerībā ar biedrību pārstāvjiem veic izglītības stratēģijas izstrādi. Divi nevalstiskā sektora pārstāvji ir izvēlēti (procesā piedalījās NVO un pašvaldības pārstāvji pēc domes priekšsēdētāja iniciatīvas*) darbam Limbažu novada Izglītības sistēmas analīzes un izglītības attīstības stratēģijas izstrādes **darba grupā**. Tajā darbojas pārstāvji no biedrībām „TDA Katvari” un „Mēs – nākotnei”. Darba grupā tika iekļautas visas ar jautājumu saistītās mērķauditorijas – pedagogi, vecāki (padomes), skolēni (pašpārvaldes). Limbažu gadījumā īpaši jāuzsver, ka **pašvaldības priekšsēdētāja vietnieka pienākumos ietilpst sadarbība ar NVO jautājumu risināšanu**. Atbildība ir norādīta amata aprakstā. Sadarbību ar NVO īsteno arī informācijas nodaļa un tās sabiedrisko attiecību speciālisti, attīstības nodaļa. Arī Tukuma novada pašvaldībā ir nozīmēta atbildīgā persona (Sabiedrisko attiecību speciāliste) sadarbībai ar biedrībām un nodibinājumiem.

Limbažu novada mēra vietnieka darba uzdevums ir sadarbības jautājumi ar NVO

Iesaiste komisiju/komiteju darbā Piecu biedrību vadītāji no Tukuma Nevalstisko organizāciju apvienības ir ievēlēti Tukuma novada domes piecās komisijās. Ievēlēšanas procedūras laikā katra politiskā partija izvirzīja savus kandidātus konkrētai komisijai. Par kandidātiem notika balsojums. Arī iedzīvotājiem bija iespēja virzīt kandidātus, rakstot iesniegumus, ka vēlas darboties konkrētajā komisijā. Rezultātā komisijās ievēlēja 5 NVO vadītājus. Viens cilvēks ir romu tautības un ir ievēlēts trijās komisijās, vada biedrību „Nēvo Drom”. Četri cilvēki ir politisko partiju biedri. Par komisijas dalībnieku tika ievēlēts arī ne politiskās partijas biedrs, kas ieņēmis domē „sargsuņa” pozīcijas. Deputāti novērtē iedzīvotāju profesionālās zināšanas. Tukuma novada pašvaldības mājas lapā divas līdz trīs dienas pirms komitejas sēdes tiek ievietota dienas kārtība un lēmumu projekti.

Jauniešu līdzdalība 2009.gada oktobrī Ogrē tika organizēts *Ogres novada jauniešu forums*. Forumu rīkoja biedrība „Ogres jauniešu klubs „Projektu darbnīca”” sadarbībā ar citām organizācijām un pašvaldību. Forumā mērķis bija dot iespēju Ogres novada jauniešiem tikties, lai pārrunātu viņiem aktuālus jautājumus, diskutētu par idejām, kā kopīgiem spēkiem uzlabot jauniešu dzīvi Ogres novadā un formulētu priekšlikumus, ko iesniegt lēmumu pieņēmējiem. Forumā jaunieši diskutēja vairākās darba grupās, kurās izzināja situāciju kādā noteiktā jomā un izstrādāja priekšlikumus jauniešiem un lēmumu pieņēmējiem. Priekšlikumu prezentācijā jauniešu viedokli uzklusēja un savu nostāju pauda Ogres novada domes

* Pēc Limbažu novada domes priekšsēdētāja vietnieka Ziedoņa Rubeža iniciatīvas 21.09.2009. tika organizēta **Limbažu novada domes vadības** (priekšsēdētāja un tā vietnieka) **un NVO tikšanās** Limbažos. Tās mērķis bija apzināt, cik Limbažu novadā ir NVO, kādi ir to darbības virzieni un jomas. Tikšanās bija nepieciešama, jo novada domei ir svarīgi stiprināt NVO lomu un līdzdarbību pašvaldības darbā, svarīgi pārrunāt iespējamās sadarbības modeļus un kopīgi pieņemt sabiedrībai labvēlīgus lēmumus.

priekšsēdētājs Edvīns Bartkevičs, domes deputāti, pašvaldības institūciju un novada biedrību pārstāvji.⁷

Rīgas domes (turpmāk - RD) ietvaros darbojas divas konsultatīvās padomes, kurās nodrošināta jauniešu līdzdalība. Padomju nolikumus apstiprināja RD deputāti un konkurss uz padomes vietām tika izsludināts RD portālā e-skola (www.e-skola.lv*). Kā piemērs ir minama Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta komitejas kompetencē esošā padome. Komitejas vadītāja E. Aldermane ir īpaši aicinājusi jauniešus piedalīties padomē, kur tiek lemts par reliģijas, sociālajiem un kultūras jautājumiem. Jauniešiem ir balsstiesības. Nodibinājums *Rīgas Skolēnu domes atbalsta fonds* sadarbībā ar Rīgas domi reizi gadā organizē Rīgas skolēnu domes kongresu. Kongresā piedalās ap 200 jauniešu un tas norisinās sākot ar 2002.gada aprīli.

„Prakse ir tāda, ka vienmēr tajā piedalās Rīgas domes deputāts ar runu. Skolēnu domes kopsapulces notiek Rātsnamā un tajās piedalās visi Rīgas domes deputāti. Tomēr kongresa laikā nav bijis tāds gadījums, kad deputāti ir klāt no sākuma līdz beigām. Pārsvārā ir tā, ka deputāti noklausās ziņojumu par iepriekš sasniegto un turpmāk plānoto, un dodas prom. Taču deputāti vienmēr pieprasa Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamentam, kas ir nolemts.”

Pašvaldības uzdevumu deleģēšana Limbažu novada pašvaldība ir deleģējusi Lādes ezera (Limbažu pagastā) apsaimniekošanas funkciju biedrībai „Lādes ezers”. Biedrībā ir iesaistīti visi ezeram apkārtesošie zemes īpašnieki. Pašvaldība katru gadu biedrībai uzticētās funkcijas veikšanai (piemēram, apkārtnes sakārtošana, pludmales iekārtošana, vides aizsardzības aktivitātes) pieņem lēmumu par dotācijas lielumu.

---

⁷ Publicēts portālā www.ogre24.lv. *Ogres novada jauniešu forums*. 14.10.2009.

* Portālā ievietota aktuāla informācija par jauniešu pasākumiem skolās un citur.

Ieteikumi sabiedrības līdzdalības veicināšanai

Pamatojoties uz pētījuma gaitā iegūto informāciju par sabiedrības līdzdalību un pašvaldības sniegto atbalstu biedrībām un nodibinājumiem Rīgas reģiona trijās pašvaldībās – Ogrē, Limbažī un Tukums, ir iespējams veikt vispārējus secinājumus par abu pušu sadarbību. Respektējot Tukuma novada labo pieredzi abu pušu sadarbībā, jāuzsver, ka secinājumi izriet no sadarbības vāmajām pusēm Ogres un Limbažu novados un sadarbības labās pieredzes Tukuma novadā.

Nepieciešamie faktori biedrību un nodibinājumu veiksmīgai sadarbībai ar pašvaldību

<i>Nevalstiskās organizācijas</i>	<i>Pašvaldība</i>
Motivācija iesaistīties lēmumu pieņemšanas procesā	Cieņa pret organizāciju neatkarību
Vēlme sadarboties	Vēlme sadarboties
Izpratne par pašvaldības darbības virzieniem	Izpratne par NVO darbības misiju
Proaktīva darbība	Proaktīva un iesaistoša darbība
Atgriezeniskās saites nodrošinājums ar pašvaldību	Savlaicīga informācijas sniegšana par plānotajām izmaiņām tiesību aktu regulācijā, aktualitātēs, kas skar NVO sektoru

Priekšlikumi sadarbības uzlabošanai

1. Atsevišķas NVO darbības koordinējošas institūcijas (vai kontaktpersonas norīkošana) izveide pašvaldības struktūrā veicina sadarbību starp biedrībām, nodibinājumiem un domi.

Sadarbība starp pašvaldību un biedrībām, nodibinājumiem ir efektīva, ja tā ir koordinēta un vadīta. Pašvaldībai, uzkrājot biedrību un nodibinājumu kontaktus un ekspertīzes loku, iespējami īsā laika termiņā ir izdevība noskaidrot pušu viedokli kādā no jautājumiem. NVO sektora pārstāvji tērē mazāk resursus, ja ir zināma viena kontaktpersona sadarbībai ar iedzīvotājiem, kam adresēt jautājumus.

2. Domes komiteju, komisiju darbā piedalās NVO pārstāvji, kas sniedz priekšlikumus par saistošo aktu lēmumu projektiem, plānotajām pašvaldības aktivitātēm kādā no jomām.

NVO darbības rezultātā ir uzkrājušas informāciju par sabiedrības grupu vajadzībām un kompetenci problēmu risinājumu piedāvāšanā. NVO piemīt zināšanu un prasmju resursi, lai pašvaldībā aktualizētu sabiedriski nozīmīgu problēmu un sniegtu priekšlikumus tās risinājumiem, piedaloties pašvaldības lēmumu pieņemšanas procesā.

3. Novadu attīstības programmas izstrādē tiek iesaistītas biedrības un nodibinājumi. Biedrību un nodibinājumu pārstāvjiem piemīt kompetence un profesionālās iemaņas, lai sniegtu ieguldījumu plānošanas dokumentu veidošanā, nodrošinot tādu aktivitāšu ieviešanu, kas atbild uz iedzīvotāju interesēm.

4. Nevalstiskajām organizācijām jāuzņemas nodrošināt atgriezenisku informācijas saiti starp pārstāvēto grupu interesēm un pašvaldību.
Darbības rezultātā organizācijas ir uzkrājušas pieredzi par kopienas grupu vajadzībām. Aizstāvot grupu intereses, organizācijām ir jāinformē pašvaldība par esošajiem izaicinājumiem un iespējamiem riskiem, un to ietekmi uz sabiedrību kopumā.
5. Biedrībām un nodibinājumiem jāuzņemas sabiedrības interešu grupu vajadzību akumulēšana un to pārnese lēmumu pieņēmējiem.
Organizāciju misija ietver gan aktivitāšu organizēšanu, gan informācijas uzkrāšanu un tālāku pārnesi ar mērķi vairojot labklājību tās plašākajā izpratnē. Informācija un zināšanas ir organizāciju resurss, kas pašvaldībām nepieciešams, lai īstenotu aktivitātes atbilstoši iedzīvotāju vajadzībām (kvalitatīva sociālā aprūpe, tīra vide, mazināta sociālā spriedze u.c.).
6. Publiski un regulāri sabiedrības forumi par nākamā perioda plānotajām aktivitātēm pašvaldībā nodrošina tiešu sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanas procesā.
Foruma organizēšanā piedalās gan pašvaldība, gan NVO.
Forumu, kuros publiski tiek diskutētas pašvaldības prioritātes, dod lēmumu pieņēmējiem atgriezenisko saiti no iedzīvotājiem par plānoto aktivitāšu pamatojumu un tam paredzētā resursu apjoma samērīgumu. Diskutējot par pašvaldības prioritātēm un tām paredzēto līdzekļu apjomu, iespējams savlaicīgi identificēt, kā pašvaldības, NVO sektora, uzņēmēju un mediju sinerģijas rezultātā var panākt maksimālu ieguvumu par minimālām izmaksām.
7. Nozaru nevalstiskās organizācijas ir uzkrājušas zināšanas un pieredzi dažādu sabiedrisku izaicinājumu novēršanai. Pašvaldības var izmantot NVO pieredzi tām deleģējot uzdevumu veikšanu pilsētas, novada ietvaros.
Esošā likumdošana ļauj pašvaldībām izraudzīties labāko pretendentu, lai nodrošinātu kāda pašvaldības uzdevuma veikšanu atbilstoši augstas kvalitātes un atbilstošu izmaksu prasībām. Atsevišķu NVO uzkrātās zināšanas, pieredze un kapacitāte ļauj kvalitatīvi nodrošināt noteiktu pašvaldības uzdevumu izpildi atbilstoši kvalitatīvajiem un kvantitatīvajiem kvalitātes kritērijiem.

Pētījums ir pilotprojekts, lai vērtētu sabiedrības līdzdalības prakses analīzes metodoloģiju, kuru adaptējusi biedrība Latvijas Pilsoniskā alianse, izmantojot Eiropas Padomes veidoto „*Labās pieredzes kodu sabiedrības līdzdalībai*” pašvaldību līmenī un balstoties uz šī pētījuma izmantoto piemēru bāzes turpinātu informācijas apkopošanu par NVO un pašvaldību sadarbību Latvijā.